

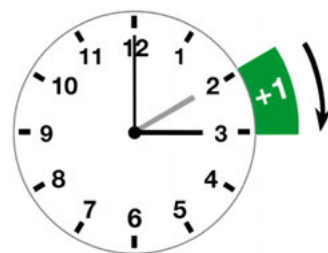

ZMENA ZIMNÉHO ČASU NA LETNÝ

Nedeľa 31. marec 2024 o 2:00 > na 3:00 hod.

Hodiny v nedeľu posuniete o hodinu vpred z 2:00 hod. na 3:00 hod.

Slovenské územie prvýkrát zasiahla zmena času v roku 1916, kedy bolo ešte súčasťou Rakúska-Uhorska. Každoročne však táto zmena funguje od roku 1979. Zmena času má ako prívržencov, tak odporcov. V súčasnej dobe sme sa však zaviazali ako člen Európskej únie dodržiavať zmeny letného a zimného času. Pre zachovanie, či zrušenie letného a zimného času existujú výhody aj nevýhody.

Výhody:

- efektívnejšie využitie denného svetla v rámci dňa, v produktívnom čase je viac svetla,
- posunutie súmraku na menej exponovaný čas štatisticky znižuje počet automobilových nehôd.

Nevýhody:

- porušený ľudský biorytmus,
- problémy s komunikáciou, cestovaním medzi krajinami kde zmenu času neaplikujú.

Pôvodne naplánovala Európska únia koniec letného času iba do roku 2011, potom sa však plán zmien predĺžil na ďalších 5 rokov. Dnes však s istotou vieme povedať, že k zrušeniu zmien času nedôjde minimálne do roku 2026, keďže sa jednotlivé štáty EU nevedeli zhodnúť na ponechaní buď letného, alebo zimného času.

František Murgáč

Milí čitatelia!

Po nestabilnej zime prichádza dlho očakávané jarné počasie. O pár dní si posunieme ručičky hodín o hodinu dopredu na letný čas. Pred nami sú aj prvé veľké sviatky roka – Veľká noc, ktoré majú významnú úlohu pre veriacich občanov, ale aj pre naše deti a bežných občanov. Nech sú teda pokojné, šťastné a veselé. V prvom tohtoročnom vydaní obecných novín sa dočítate o akciách, ktoré sa konali v našej obci, pripravený je aj článok z histórie – Varterchyzka. Nájdete tu harmonogram svätých omší a obradov počas Veľkonočného trojdnia, ale aj iné zaujímavosti a pripravované aktivity. Prajeme vám pokojné veľkonočné sviatky v kruhu Vašich najbližších.

František Murgáč

Zápisnica zo VII. zasadnutia Obecného zastupiteľstva Obce Hnilčík konaného dňa 6. 10. 2023

Uznesenie č 63-6/10-2023

OZ schvaľuje návrh predloženého a doplneného programu zasadnutia.

Uznesenie č 64-6/10-2023

OZ berie na vedomie informáciu o plnení uznesení zo VI. zasadnutia OZ, konaného 14. 7. 2023.

Uznesenie č 65-6/10-2023

OZ berie na vedomie predmetnú žiadosť o uzatvorenie Zmluvy o budúcej zmluve na zriadenie vecného bremena (voda, elektrina) pre žiadateľa Stanislava Hudrana, bytom Záhradky 14, 053 11 Smižany, vlastníka nehnuteľnosti – pozemku parc. Č. C KN 1517, zapísanej na LV č. 1274 v k. ú. a schvaľuje uzatvorenie zmluvy o budúcej zmluvy o zriadení vecného bremena z dôvodu pripravovaného zámeru novostavby rodinného domu v obci Hnilčík. (viac detailov na stránke obce Hnilčík).

Uznesenie č 66-6/10-2023

OZ berie na vedomie správu o výsledku kontroly zameranej na dodržiavanie právnej úpravy v oblasti tvorby a čerpania sociálneho fondu.

Uznesenie č 67-6/10-2023

OZ schvaľuje I. zmenu rozpočtu obce Hnilčík na rok 2023 v zmysle zákona č. 583/2014 Z. z., § 14, odst. 2 podľa predložených rozpočtových opatrení č. 1-10/2023.

Uznesenie č 68-6/10-2023

OZ schvaľuje: a) použitie rezervného fondu vo výške 8 800 eur na kapitálové výdavky: Úhrada dodávateľských faktúr v rámci projektu: Obnova Materskej školy v obci Hnilčík“ b) zmenu rozpočtovým opatrením č. 16/2023 v zmysle ustanovenia § 14 ods.2 zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov podľa predloženého návrhu.

Uznesenie č 69-6/10-2023

OZ schvaľuje: 1. Pri príležitosti: „Október – mesiac účty k starším“, každému občanovi nad 65 rokov zaslať ďakovnú pohľadnicu a darčekovú poukážku v hodnote 10 eur na nákup v obecných potravinách. Platnosť darčekovej poukážky bude do 31. 12. 2023.

Uznesenie č 70-6/10-2023

OZ schvaľuje: vstup do spoločného školského úradu Smižany.

Zápisnica z VIII. zasadnutia Obecného zastupiteľstva Obce Hnilčík konaného dňa 15. 12. 2023

Uznesenie č 71-15/12-2023

OZ schvaľuje návrh predloženého a doplneného programu zasadnutia.

Uznesenie č 72-15/12-2023

OZ berie na vedomie informáciu o plnení uznesení zo VII. zasadnutia OZ, konaného 6. 10. 2023.

Uznesenie č 73-15/12-2023

OZ prerokovalo predložený návrh VZN č. 2/2023 o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady pre rok 2024 a podľa § 4 § 6 a 11 ods. 4 písm. g) zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov sa uznáša na VZN č. 2/2023 o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady pre rok 2024.

Uznesenie č 74-15/12-2023

OZ schvaľuje cenu za dodávku pitnej vody verejným vodovodom v obci Hnilčík pre rok 2024 takto:

- občania, chatári a chalupári – paušálny poplatok vo výške 20 €/osoba/vlastník/rok,
- občania, chatári a chalupári – vodomery vo výške 0,5882 €/m³,
- podnikatelia – vodomery vo výške 0,5882 €/m³.

Uznesenie č 75-15/12-2023

OZ berie na vedomie a) návrh rozpočtu na roky 2025 a 2026 b) stanovisko hlavného kontrolóra k návrhu rozpočtu na roky 2024-2026 a OZ schvaľuje návrh rozpočtu na úrovni hlavných kategórií ekonomickej klasifikácie rozpočtovej klasifikácie na rok 2024 celkovej sume:

	Rozpočet 2024	Rozpočet 2025	Rozpočet 2026
SUMARIZÁCIA			
Bežné príjmy	426.405,--	426.405,--	426.405,--
Kapitálové príjmy	0,00	0,00	0,00
Príjmové finančné operácie	0,00	0,00	0,00
Rozpočtové príjmy celkom	426.405,--	426.405,--	426.405,--
Bežné výdavky	404.405,--	404.405,--	404.405,--
Kapitálové výdavky	0,00	0,00	0,00
Výdavkové finančné operácie	22.000,--	22.000,--	22.000,--
Rozpočtové výdavky celkom	426.405,--	426.405,--	426.405,--
Bežný rozpočet	0,00	0,00	0,00
Kapitálový rozpočet	0,00	0,00	0,00
Finančné operácie	-22.000,--	-22.000,--	-22.000,--
HOSPODÁRENIE CELKOM	0,00	0,00	0,00

v zmysle § 4, ods. 5 zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v z. n. p. zostavenie a predkladanie rozpočtu na rok 2024, 2025, 2026 bez programov.

Uznesenie č 76-15/12-2023

OZ schvaľuje harmonogram zasadnutí Obecného zastupiteľstva v Hnilčíku na rok 2024 – viď priložená tabuľka.

Uznesenie č 77-15/12-2023

OZ schvaľuje Plán kontrolnej činnosti hlavného kontrolóra obce na I. polrok 2024.

Uznesenie č 78-15/12-2023

OZ schvaľuje v súlade s § 83 zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov Komunitný plán sociálnych služieb obce Hnilčík na roky 2023 – 2027 s platnosťou od 1. 10. 2023.

Uznesenie č 79-15/12-2023

OZ schvaľuje pristúpenie obce Hnilčík k Zmluve č. 45/2016 o spolupráci na úseku školstva v prenesených a originálnych kompetenciách.

Uznesenie č 80-15/12-2023

OZ schvaľuje

- Pristúpenie obce Slatvina k Zmluve č. 45/2016 o spolu-

práci na úseku školstva v prenesených a originálnych kompetenciách.

- Pristúpenie obce Dravce k Zmluve č. 45/2016 o spolupráci na úseku školstva v prenesených a originálnych kompetenciách len v rámci originálnych kompetencií
- Zmenu Čl. III ods. 1 Zmluvy č. 45/2016 o spolupráci na úseku školstva v prenesených a originálnych kompetenciách v znení: „Počet zamestnancov Spoločného školského úradu Smižany pre odborné zabezpečenie činnosti sú dvaja zamestnanci v zmysle Smernice MŠVVaŠ SR č. 52/2021 o školskom úrade a prenesenom výkone štátnej správy v školstve. Odborní zamestnanci sú v rámci organizačného poriadku obce uskutočňujúcej prenesený výkon súčasťou Oddelenia školstva a Spoločného školského úradu Smižany.“
- Zmenu Čl. III ods. 2 Zmluvy č. 45/2016 o spolupráci na úseku školstva v prenesených a originálnych kompetenciách v znení: „Na činnosti spojené s preneseným výkonom štátnej správy podľa Čl. I tejto zmluvy a na aktivity súvisiace s originálnymi kompetenciami na úseku školstva bude každá obec prispievať: na žiaka základnej školy finančnou čiastkou 2,50 €, na dieťa materskej školy finančnou čiastkou 3,50 €, pokiaľ sa účastníci nedohodnú inak. Celková výška príspevku pre každú obec na kalendárny rok je určená ako súčet súčinov počtu detí MŠ / žiakov ZŠ a jednotkovej finančnej čiastky na dieťa MŠ / žiaka ZŠ podľa metodiky uvedenej vyššie.“
- Zrušenie Dodatku č. 1 k zmluve č. 45/2016 o spolupráci na úseku školstva v prenesených a originálnych kompetenciách.

Uznesenie č 81-15/12-2023

OZ schvaľuje II. zmenu rozpočtu obce Hnilčík na rok 2023 v zmysle zákona č. 583/2014 Z. z., § 14, odst. 2 podľa predložených rozpočtových opatrení č. 11-16/2023.

Uznesenie č 82-15/12-2023

OZ schvaľuje návrh nájomnej zmluvy pre: Jozef Bodnár a manž. PhDr. Vanda Bodnárová, rodená Kolčárová, obidvaja bytom Tabaková 2954/1, Bratislava na nájom časti pozemkov vo veľkosti spoluvlastníckych podielov obce Hnilčík a to: - Pozemok parc. č. C KN -zastavaná plocha o výmere 628 m², v k. ú. Hnilčík, zapísaného na LV č. 1428 a - Pozemok parc. č. E KN – ostatná plocha o výmere 1502 m², v. ú. Hnilčík, zapísaného na LV č. 1430. Za účelom zriadenia a vedenia elektrickej a vodovodnej prípojky ku plánovanej výstavbe dvoch rekreačných chat na parcele č. C KN 2182/2.

Uznesenie č 83-15/12-2023

OZ schvaľuje Organizáciu kultúrnej akcie: Fašiangová zabíjačka dňa 10. 2. 2023.

Plán ďalších riadnych zasadnutí obecného zastupiteľstva v Hnilčíku na rok 2024

Zasadnutie	Dátum	Deň	Čas
1. zasadnutie	2. 2. 2024	piatok	18:00 hod.
2. zasadnutie	26. 4. 2024	piatok	18:00 hod.
3. zasadnutie	19. 7. 2024	piatok	18:00 hod.
4. zasadnutie	18. 10. 2024	piatok	18:00 hod.
5. zasadnutie	13. 12. 2024	piatok	18:00 hod.

V prípade potreby budú zvolané ďalšie riadne zasadnutia obecného zastupiteľstva.

Miestom zasadnutia OZ je zasadačka v budove Obecného úradu v Hnilčíku.

POZVÁNKA

Farnosť Vikartovce – obec Domaňovce a obec Hnilčík
Vás pozýva na 6-dňový pútnický zájazd s pobytom pri mori do Medjugorje

Termín: 18. 8. 2024 - 24. 8. 2024

Duchovný sprievod: kňaz

Cena: 300 eur

V cene je zahrnuté:

– ubytovanie v penzióne s polpenziou
vzdialeného 200 m od baziliky, doprava

– 2x kúpanie v mori na Makarskej riviére

Doprava: zájazdový klimatizovaný autobus

Cestovné doklady: platný občiansky preukaz alebo cestovný pas

Nahlásiť sa môžete na Obecnom úrade v Hnilčíku, telefónne číslo: 0902 34 05 71, potrebné uviesť tel. kontakt.

POĎAKOVANIE

Ďakujeme pánovi Ing. Antónovi Kocúrovi za asistenčné služby súvisiace s ozdobovaním obecného vianočného stromčeka, použitím hydraulického zariadenia – plošiny.

OZNÁMENIE

Podporné pohrebné združenie na Slovensku – ústredie Betliar, týmto oznamuje členom pohrebného spolku zmenu platby pohrebného. Základný členský príspevok je vo výške **23 eur**. Členský príspevok môžete uhradiť formou prevodného príkazu, alebo poštovou poukážkou na číslo účtu: **SK260200000000000930582**, nezabudnite uviesť **variabilný symbol – číslo odbočky, špecifický symbol – matričné číslo pridelené Ústredím** a do správy pre prijímateľa **meno a priezvisko platiaceho člena**. V prípade akýchkoľvek otázok sa môžete obrátiť na tel. číslo: **0911 54 15 68**.

FAŠIANGOVÁ ZABÍJAČKA NA HNILČÍKU 2024

Fašiangy sú obdobím plesov, karnevalov, zábavy, ale aj tradičných zabíjačiek. V našej obci sme sa na takejto zabíjačke mali možnosť stretnúť ku koncu fašiangového obdobia, 10. februára 2024, pred obecným úradom. Aj keď Hnilčík je pomerne veľké územie s menším počtom obyvateľov, na zabíjačke nás bolo dosť na to, aby sa pochúťky z prasiatka rýchlo minuli, čo bolo znamením, že všetkým chutilo. No najdôležitejšie bolo to, že sme si našli čas stretnúť sa so známymi, porozprávať sa alebo zaspomínať na to, ako sa fašiangovalo voľakedy. Poďakovanie patrí všetkým zúčastneným. Zvlášť chceme poďakovať pánovi Štefanovi Murgáčovi, pani Helene Fabiánovej, pánovi Lubomírovi Kolčárovi a pánovi Jozefovi Klinčákovi, ktorí nám pomáhali pri prípravách zabíjačkových špecialít. Veríme, že aj na budúce sa pri podobnej akcii opäť radi stretneme.

Libuša Šajdáková

Veľkonočné pranie

*Prajeme Vám k sviatkom jari,
slnka v každej jednej tvári.*

*Rýchle nohy, svižný korbáč,
šunka, vajce, ba aj koláč.*

*Trošku kriku, šťastia moc,
preveselú Veľkú noc.*

*K Veľkej noci veľa vody,
spokojnosti a pohody,*

*k sviatkom jari veľa sily,
by sme v zdraví dlho žili!*

HNILČÍKANIA, IHRISKO SI NEDÁME! ...pokračovanie

V obecnom spravodaji č. 46 sme vás informovali o problematike s futbalovým ihriskom. Teší nás, že vám môžeme oznámiť, že spor o ihrisko je už vyriešený. Okresný súd Spišská Nová Ves, dňa 17. 1. 2024 rozhodol, že futbalové ihrisko patrí obci Hnilčík. Kúpne zmluvy, ktorými ho obec v rokoch 2002 a 2006 previedla na TJ Baník Hnilčík sú absolútne neplatné. Veríme, že odteraz už naše ihrisko bude slúžiť všetkým našim občanom a navždy ostane obecným majetkom.

Starosta obce a poslanci OZ

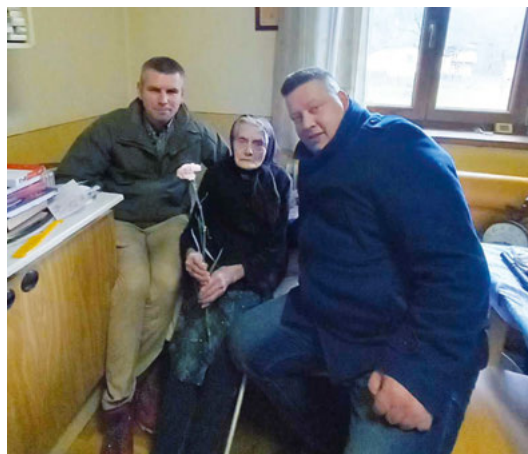

8. MAREC – MEDZINÁRODNÝ DEŇ ŽIEN

Medzinárodný deň žien (MDŽ) pripadne každoročne na 8. marca. Je medzinárodne rešpektovaným sviatkom, ktorý zaviedla OSN pre pripomienku štrajku newyorských krajčírok z roku 1908. Ženy sa vtedy usilovali o kratší pracovný čas, lepšie platy, hlasovacie právo a koniec detskej práce.

Starosta obce Vlastimil Novotta spolu s poslancom Mgr. Jurajom Berčom a zamestnancom obecného úradu Jurajom Ondrejčíkom osobne navštívili domácnosti všetkých žien našej obce, ktoré milo prekvapili, ale aj potešili karafiátom a blahozelením. Táto aktivita neostala bez povšimnutia ani na sociálnych sieťach, kde pribúdali príjemné komentáre, nielen našich obyvateľov.

Livia Ondrejčíková

VELKÁ NOC

Vo Veľkom týždni rímskokatolícka cirkev slávi tajomstvá spásy, ktoré uskutočnil Kristus v posledných dňoch svojho života. Veľký týždeň sa začína Kvetnou nedeľou, čiže Nedeľou utrpenia Pána, v ktorej sa spája predzvesť kráľovského triumfu Ježiša Krista so zvesťou o jeho umučení. Večernou omšou na pamiatku Pánovej večere sa začína Veľkonočné trojdnie, ktoré pokračuje vo Veľký piatok utrpenia a smrti Pána a cez Bielu sobotu, vrcholí Veľkonočnou vigíliou a uzatvára sa večerami Nedele Pánovho zmŕtvychvstania. Veľká noc je najstarším a najvýznamnejším sviatkom kresťanského cirkevného roka, počas ktorého si kresťania pripomínajú umučenie, smrť a vzkriesenie Ježiša Krista.

Sväté omše a obrady počas Veľkonočného trojdnia vo farskom kostole:

Zelený štvrtok: 17.00 – sv. omša.

Veľký piatok: prísny pôst a zdržiavanie sa mäsitého pokrmu; ak je to možné, dodržať pôst až do Veľkonočnej vigílie **15.00 – krížová cesta** po krížovej ceste obrady Veľkého piatku.

Biela sobota: celodenná poklona **od 14:00**

19.30 – Veľkonočná vigília – počas obradov si obnovíme krstné sľuby, preto je potrebné si priniesť sviece

Veľkonočná nedeľa 8.00 – sv. omša v Jerohute / **9.15 – sv. omša** vo farskom kostole / **11.00 – sv. omša** na Bindte

Veľkonočný pondelok – sv. omše budú ako vo Veľkonočnú nedeľu.

František Murgáč

POĎAKOVANIE

Radi by sme sa chceli poďakovať pani Mgr. Anne Prachovej, pod ktorej vedením sa konalo posedenie pre dôchodcov a priaznivcov ľudovej hudby. Rozhodnutím starostu obce sa stretnutia pri ľudovej hudbe pozastavujú.

Livia Ondrejčíková

KRÍŽOVÁ CESTA NA SELISKÁ, KONANÁ 17. 3. 2024.

VARTECHYŽKA – STRÁŽNY DOMČEK BANSKEJ ŽELEZNICE ROZTOKY – MARKUŠOVCE

Minulý rok skupina dobrovoľníkov vyčistila lesnú studničku pri tzv. vartechyžke pod Prostredným vrchom. V tejto súvislosti je na mieste spomenúť, čo to tá vartechyžka vlastne bola a na čo slúžila.

Vartechyžka (z nemeckého Wärterhaus = strážnica, dom strážnika) bol strážny domček na banskej úzkorozchodnej železnici, ktorá viedla z banského závodu Roztoky až do Markušoviec na stanicu Košicko – bohumínskej železnice. Táto trať bola postavená v rokoch 1873 – 1874 a merala 18,7 km. Slúžila na prevoz vyťaženej železnej rudy k hlavnému železničnému ťahu, prevádzku na nej zabezpečovali dve parné lokomotívy. Úsek železnice, vedúci údolím Hnilčíka, skončil prevádzku pred druhou svetovou vojnou, dodnes však z neho ostali ruiny mostných pilierov pri kostole a z bývalej železnice je dnes lesná cesta.

Na celej trati železnice sa nachádzalo celkovo päť strážnych domčiekov, ktoré sa ľudovo prezývali „vartechyžky“. Slúžili primárne k ubytovaniu strážnika a jeho rodiny, ktorý mal za úlohu pravidelne kontrolovať pridelený úsek trate a udržiavať ju v dobrom technickom stave. Okrem toho mali

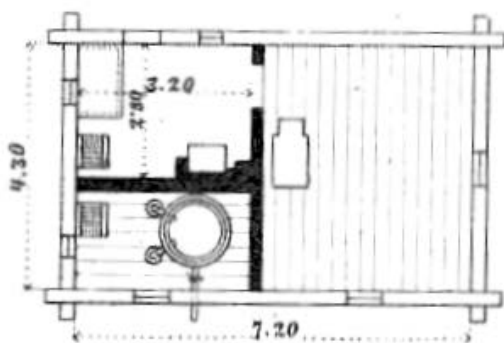
dve z domčiekov vo vnútri špeciálnu miestnosť, kde sa nachádzal drevený sud. Do neho sa z blízkeho prameňa akumulovala voda, ktorá neskôr slúžila na napájanie lokomotívnych kotlov. Zvyšné tri (vrátane toho pod Prostredným vrchom) však vodojem nemali, namiesto toho mali iba kuchyňu, izbu, špajzu a malú miestnosť na náradie. Vartechyžky boli malé zrubové prízemné stavby, ich pôdorys meral len 7,2 m × 4,3 m. Mali šindľovú strechu a jeden komín vedúci z kuchynského sporáka.

Vartechyžka, ktorá sa nachádza pri spomínanej studničke, bola príbytkom železničného strážnika Sobinovského, ktorý tu v medzivojnovom období býval. Úlohou strážnika bolo nielen kontrolovať trať, ale tiež obsluhovať závory na železničnom priecestí, ktoré sa nachádzalo priamo pred domom. V týchto miestach totiž viedla lesná cesta z údolia Hnilčíka na Poľanu, ktorá je občas používaná dodnes. Domček mal vlastnú záhradku a jeho obyvatelia si vodu čerpali z vlastnej studničky. Keď sa banská železnica prestala využívať a postupne sa rozobrala, vartechyžka stratila svoj účel. Preto ju Ján Sobinovský po vojne rozobral a jej časti použil na stavbu nového a väčšieho domu pri hlavnej ceste, nižšie pod rázcestím Bindtnianskej cesty. Tento dom s č. p. 89 tu stojí dodnes, len už bol prestavaný a zväčšený.

Mgr. Lukáš Patera

Slovenské banské múzeum – Vedecko-výskumné centrum

Fig. 20. Grundriss.

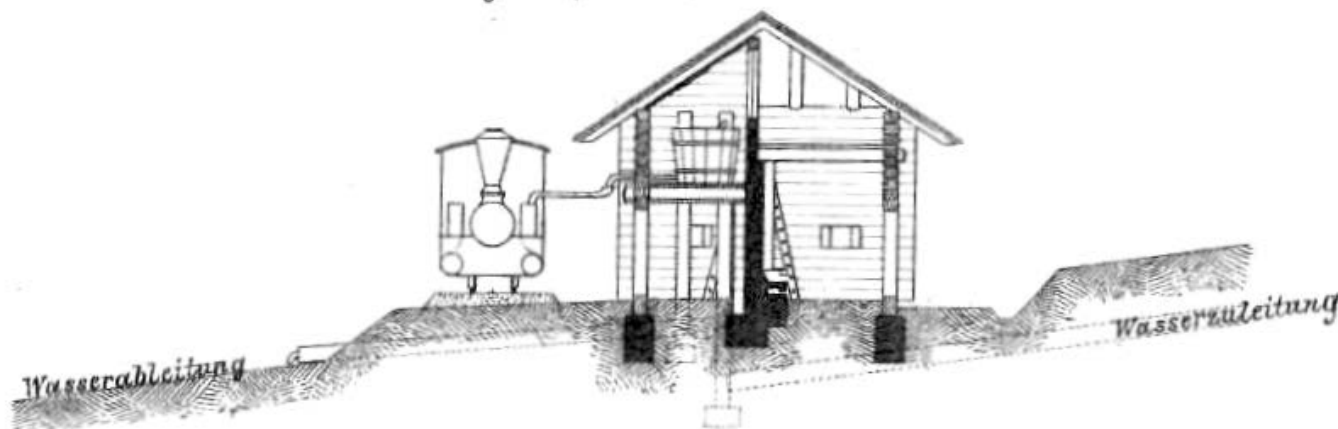

Wärterhaus mit Wasserstation. $\frac{1}{250}$.

Fig. 21. Ansicht.

Fig. 22. Querschnitt. $\frac{1}{250}$.

Plán strážneho domčeka „vartechyžky“ s vodným sudom na napájanie lokomotív. Vartechyžka pri studničke pod Prostredným vrchom však takýto sud nemala, namiesto neho mala miestnosť na náradie. (zdroj: Klunzinger, Paul: Die schmalspurige Montanbahn von Rostoken nach Marksdorf in Ungarn, 1875).

INVÁZNE RASTLINY

V predchádzajúcom Obecnom spravodaji (č. 45/2023) sme sa venovali rodu pohánkovec (*Fallopia sp.*), ktorý je v odbornej literatúre udávaný aj pod názvom krídlatka (*Reynoutria sp.*). Tieto rastliny sú rozšírené najmä pozdĺž Železného potoka a agresívne sa šíria aj do okolia – na lúky, do záhrad, okraje chodníkov a ciest. V posledných mesiacoch môžeme vidieť, že na niektorých miestach sú plochy s pohánkovcom pokosené, niekde suché rastliny svedčia o tom, že došlo k chemickému postreku. Ako sme už v minulom čísle uviedli, likvidácia tejto rastliny je „boj s veternými mlynmi“. Netreba sa však vzdávať, ale opakovane kosieť, vytrhávať, likvidovať ju, a takto postupne znižovať a zamedzovať jej ďalšiemu šíreniu. Dôležité je nechať rastliny vysušiť, neprenášať pokosené časti na iné plochy, pretože dosiahneme pravý opak – na týchto miestach táto rastlina okamžite vyklíči a bude sa veľmi rýchlo rozširovať do okolia.

V súčasnom období sa podľa platnej legislatívy za invázne druhy rastlín na území Slovenskej republiky považujú nasledovné druhy:

bylinné druhy:

ambrózia palinolistá (*Ambrosia artemisiifolia*)

boľševník obrovský (*Heracleum mantegazzianum*)

glejovka americká (*Asclepias syriaca*)

netýkavka žliazkatá (*Impatiens glandulifera*)

pohánkovec (krídlatka) (*Fallopia sp. syn. Reynoutria sp.*)

zlatobyľ kanadská (*Solidago canadensis*)

zlatobyľ obrovská (*Solidago gigantea*)

dreviny:

pajaseň žliazkatý (*Ailanthus altissima*)

beztvarec krovitý (*Amorpha fruticosa*)

kustovnica cudzia (*Lycium barbarum*)

javorovec jaseňolistý (*Negundo aceroides*)

Z týchto inváznych rastlín sa v našej obci pestujú v záhradkách obidva druhy zlatobyle, a to **zlatobyľ kanadská** a **zlatobyľ obrovská**. Pôvod majú v Severnej Amerike, odkiaľ sa na Slovensko dostali ako okrasné a medonosné rastliny. Kvitnú koncom augusta a začiatkom septembra. Keďže v tomto období už veľa rastlín je po odkvitnutí, práve zlatobyle svojimi žltokvitnúcimi kvetmi sú ozdobou záhrad. Zlatobyle sú radené aj medzi alergénne rastliny, sú silným peľovým alergénom a u niektorých ľudí môže kontakt s rastlinou vyvolávať kožné alergické prejavy. Produkujú vysoký počet semien, ktoré dozrievajú hneď po odkvitnutí a pomocou páperia sú roznášané vetrom na nové lokality. Semená majú vysokú klíčivosť a nemajú zvláštne nároky na prostredie, preto sa veľmi rýchlo uchytia v pôde. Rozmnožujú sa aj pomocou dlhých podzemkov. Zlatobyle sa veľmi rýchlo rozširujú a tvoria súvislé porasty na okraji ciest, železničných násypoch, pozdĺž tokov alebo na opustených, neobrábaných a nevyužívaných plochách. Ak sa vám v záhradkách zlatobyle rozšírili na nežiaducu plochu, potrebné je ich hneď po vykopaní zlikvidovať, nevyhadzovať na iné miesto, pretože okamžite vyklíčia a začnú sa šíriť do okolia. Plochy, na ktorých už zlatobyle tvoria súvislé porasty, je potrebné kosieť ešte pred kvitnutím, aby sa zabránilo tvorbe semien alebo kosieť najneskôr pred dozretím semien, aby sa zabránilo ich

rozširovaniu. Vhodné je aj mulčovanie. Pri likvidácii je možné použiť aj aplikovanie registrovaných prípravkov na ochranu rastlín (herbicídov) alebo kombináciu kosenia a následného postriekania herbicídom, keď rastliny opätovne vyrastú po pokosení.

zlatobyľ kanadská (*Solidago canadensis*)

zlatobyľ obrovská (*Solidago gigantea*)

Veľmi zriedkavo sa v obci vyskytuje **netýkavka žliazkatá**. Pôvod má v subtropických oblastiach západných a stredných Himaláji, Kašmíru a Nepálu. Pestuje sa ako okrasná rastlina, ktorá sa zo záhrad dostáva aj do voľnej prírody. Šíri sa hlavne pozdĺž vodných tokov a na mokré stanovištia, kde pokrýva veľké plochy. Rozmnožuje sa prevažne semenami, ktoré sú už pri najmenšom dotyku alebo pri silnejšom vetre vystreľované do okolia. Zriedkavejšie sa rozmnožuje aj úlomkami bylí, na ktorých sa vytvárajú adventívne korene, ktoré zakorenia a vyrastú z nich nové rastliny. V našej obci doposiaľ netýkavka žliazkatá, nepredstavuje väčšiu hrozbu, vyskytuje sa iba niekoľko jedincov pozdĺž Železného potoka a v priekope pri ceste. Odstraňuje sa vykopávaním alebo vytrhávaním.

netýkavka žliazkatá (*Impatiens glandulifera*)

Ďalšie byliny, na ktoré sa vzťahuje platná legislatíva:

ambrózia palinolistá – pôvod má v Severnej Amerike, odkiaľ sa do Európy dostala pravdepodobne s osivom. Donedávna bola rozšírená iba v teplejších lokalitách v južnej časti Slovenska. Z polí, kde častokrát pokrýva celé plochy medzi obilím, sa postupne rozšírila popri cestách, železničných tratiach a na opustené nevyužívané plochy. **Ambrózia palinolistá je silný peľový alergén**. Peľové zrná viacerých roznáša na veľké vzdialenosti. V našej obci sme ju zatiaľ nezaznamenali. Väčšie plochy sa odstraňujú kosením alebo chemickým postrekom ešte pred kvitnutím registrovanými prípravkami na ochranu rastlín (herbicídmi).

ambrózia palinolistá (*Ambrosia artemisiifolia*)

boľševník obrovský – pochádza z Ázie-zo severného Kaukazu, odkiaľ sa v 19. storočí dostal do Európy ako okrasná rastlina. V prírode je veľmi nápadný svojím veľkým súkvetím, ktorý v priemere dosahuje až 45 – 50 cm, dorastá do výšky 1 – 4 m a má dutú rýhovanú byľ, ktorej priemer v dolnej časti môže dosiahnuť 10 – 15 cm. Dôležitým poznávacím znakom sú pri báze byle červené až červenofialové škvrny a chlpy. Kvitne od júna do augusta a na jednej rastline sa môže vytvoriť podľa literárnych údajov až 100 000 semien. Osídľuje všetky stanovištia – rastie na nevyužívaných plochách, pozdĺž riek a potokov, na lúkach, pri cestách a okrajoch lesných porastov, ale najmä na miestach, kde je zvýšený obsah živín a dusíkatých látok. Boľševník obrovský je veľmi nebezpečnou rastlinou, ktorá pri kontakte s pokožkou vyvoláva u niektorých ľudí kožné poranenia, pluzgiere, popáleniny alebo aj opuchy dýchacích ciest. Známe sú prípady z Turca, kde deti nepoznajú túto nebezpečnú rastlinu, duté byle použili na hranie, čo malo za následok hospitalizáciu s popáleninami a problémami s dýchacími cestami. Odstraňovanie tejto nebezpečnej inváznej rastliny pozostáva z orezávania a odstraňovania súkvetia ešte pred dozretím semien, vysekávania celej rastliny, chemického postreku registrovanými prípravkami na ochranu rastlín (herbicídmi) a opakovaného kosenia (ak ide o väčšie porasty). V našej obci sme ho zatiaľ nezaznamenali.

boľševník obrovský (*Heracleum mantegazzianum*)

glejovka americká – pochádza zo Severnej Ameriky. Dovozená bola ako medonosná a okrasná rastlina, jej vlákna sa využívali pre textilný priemysel. Rastlina je jedovatá. Rozšírená je prevažne na území južného Slovenska popri viničiach, poliach, vodných tokoch a cestách. Rozmnožuje sa pomocou semien, ktoré produkuje vo veľkom množstve a vetrom sú rozširované na odľahlejšie miesta, ale aj rozrastaním podzemkov a tvorbou nových bylí. Glejovka americká vylučuje do pôdy látky (alelopatické látky), ktoré znemožňu-

jú rast iných rastlín, a takto vytvára rozsiahle porasty. Odstraňuje sa kosením niekoľkokrát ročne, aby sa rastlina oslabila. Aby sa zabránilo vytvoreniu semien, a tým ďalšiemu šíreniu tejto inváznej rastliny, potrebné je porasty kosiť 1 × ročne v období pred kvitnutím. Pri menších porastoch je účinné aj vykopávanie alebo vytrhávanie rastlín. Vhodný je aj chemický postrek registrovanými prípravkami na ochranu rastlín (herbicídmi). Najúčinnnejšie je ho aplikovať po pokosení porastu. Rastlina sa v obci našťastie doposiaľ nevyskytuje.

glejovka americká (*Asclepias syriaca*)

Invázne dreviny nie sú zatiaľ hrozbou pre obec, keďže voľne v prírode sa nevyskytujú. Potrebné je im však venovať zvýšenú pozornosť, preto si ich predstavíme aspoň krátkou informáciou a obrázkom.

pajaseň žliazkatý – dekoratívny strom pochádzajúci z Číny. Vytvára veľké množstvo koreňových výmladkov, z ktorých vyrastú nové jedince. Na jeseň produkuje ľahké semená, ktoré sú vetrom roznášané na väčšie vzdialenosti. Pajaseň žliazkatý vylučuje do pôdy koreňmi alelopatické látky, teda látky, ktoré bránia rastu iných druhov drevín, a aj takto sa rozširuje do okolia.

pajaseň žliazkatý (*Ailanthus altissima*)

beztvarec krovitý – ker pochádzajúci zo Severnej Ameriky. Rozšírený je najmä na južnom Slovensku. Ľahko zakoreňuje aj z malých odrezkov z konára alebo z kúska koreňa v pôde, a tým dokáže rýchlo zabrať veľkú plochu. Rozširuje sa aj prostredníctvom semien.

beztvarec krovitý (*Amorpha fruticosa*)

kustovnica cudzia – ker pôvodom zo Stredomoria (z juhovýchodnej Európy a oblasti Malej Ázie). Často sa vysádza ako okrasný ker do živých plotov, ale aj kvôli plodom ako náhrada za plody kustovnice čínskej. Dlhé prútovité konáre pri kontakte s pôdou rýchlo a veľmi ľahko zakoreňujú a postupne vytvárajú husté porasty. Kustovnica cudzia sa rozširuje aj semenami, ktoré roznášajú vtáky požírajúce jej plody. Semená alebo sadenice kustovnice cudzej sú často ponúkané na predaj ako rastliny goji, ktorou je ale kustovnica čínska (*Lycium chinensis*).

kustovnica cudzia (Lycium barbarum)

javorovec jaseňolistý – pôvod má v Severnej Amerike. Do Európy bol dovezený ako okrasná drevina a vysádzaný do parkov, odkiaľ sa rozšíril do voľnej prírody. Vytvára množstvo semien, ktoré sa vetrom dostávajú do veľkých

vzdialeností. Javorovec jaseňolistý, podobne ako pajaseň žliazkatý, vytvára veľké množstvo koreňových výmladkov, z ktorých vyrastajú nové dreviny.

javorovec jaseňolistý (Negundo aceroides)

Potešiteľné je, že niektoré z týchto inváznych a veľmi agresívnych rastlín sa ešte v našej obci zatiaľ nevyskytujú. Je iba otázkou času, kedy k tomu môže dôjsť. Z tohto dôvodu je dôležité poznať tieto invázne rastliny a spôsoby ich odstraňovania, aby v prípade ich zistenia sa okamžite likvidovali, a tým sa zabránilo ich ďalšiemu šíreniu obcou.

Príspevok je spracovaný na základe údajov z internetovej stránky www.sopsr.sk

Marta Nižnanská

AKO SA RODÍ SPRAVODAJ

Už dlhšie sa pohrávam s myšlienkou predstaviť vám ako sa pripravuje náš obecný spravodaj a čo všetko je potrebné urobiť predtým ako sa tento občasník dostane až do vašich rúk.

– V prvom rade sa zrodí myšlienka, aké príspevky dať do spravodaja. Tu čerpám hlavne z internetu – facebook obce Hnilčík, stránka obce Hnilčík. Veľa vecí zachytím priamo od vás, či už emailom alebo osobne. Budem rád, keď mi napíšete nápady a podnety aj pri tvorbe ďalších novín.

Ďalej si rozdelíme prípravu článkov a príspevkov v našom tíme. Tím aktuálne tvorí: František Murgáč, Libuška Šajdáková a Livia Ondrejčíková. Často oslovíme aj materskú školu alebo dostaneme podnet už vo forme hotového príspevku od čitateľa.

Upravené články posiadam priamo nášmu vydavateľovi, ktorým je Lucian Cmorej (ABC studio). Tento človek robí veľmi dobrú robotu, je to majster svojho remesla, pretože nás vie upozorniť na nedostatky a v hlave má predstavu rozmiestnenia článkov a príspevkov v celých novinách.

Nasleduje schválenie. Znamená to, že ja ako šéfredaktor môžem povedať nejaké výhrady a taktiež obec v podobe starostu obce (Vlastimil Novotta) má silné slovo pri tom ako majú noviny vyzeráť.

Keďže som neštudoval „slovenčinu“, ale „techniku“ – celé noviny sa dajú skontrolovať slovenčínarke. Obsah novín prejde jazykovou úpravou, korektúrou. Priznám sa, že vtedy to vyzerá ako červené more a ja si zaspomínam na diktáty v škole (v nich som mal jednotky, ale len ruské).

Po tomto kroku už môžeme pristúpiť k tlači. Tlačíme

vždy 10 farebných výtlačkov (ostávajú na obecnom úrade) a 200 čiernobielych výtlačkov.

To ešte stále nie je všetko. Po vytlačení ich musím všetky poskladať a vytvoriť tak z A3 formátu noviny. Tu mi pomáhajú často moje deti a spoločne 3 hodiny prekladáme pre vás papiere.

Až teraz sú pripravené na rozvoz po obci. Čiernobiele výtlačky sa roznesú do domácností.

To všetko robíme ale radi. Radi vás informujeme aj touto cestou o dianí v našej obci. Tieto aktivity robíme vo svojom voľnom čase, hľadáme voľné miesta v našich rodinných životoch a preto ospravedlňte prosím, ak sa občas pomýlime. Len ak nám dáte spätnú väzbu – môžeme sa posunúť ďalej. Týmto vyzývam všetkých Vás na spoluprácu

František Murgáč

10. ROČNÍK STOLNOTENISOVÉHO TURNAJA

Dňa 27. 12. 2023 sa konal 10. ročník stolnotenisového turnaja v Motoreste pod Krížom. Účasť bola neuveriteľne vysoká, a zúčastnili sa ho prevažne obyvatelia obce Hnilčík. Súťažilo sa v troch kategóriách a tu máme výhercov, ktorým samozrejme blahozeláme.

Veteráni:

1. Ľubomír Ogurčák
2. Dušan Grec
3. Peter Kellner

Muži:

1. Juraj Ondrejčík
2. Alex Novotta
3. Miroslav Čarnický

Ženy:

1. Lenka Kačírová
2. Silvia Novottová
3. Jana Plencnerová

Spracovala: Lívia Ondrejčíková

OZNAMY

Obec zakúpila zo zisku z vykonaných obecných akcií 2 kusy stanov (12x6 a 3x6) v hodnote 1898.20 €, defibrilátor za 373,50 € a dve 20l varné kanvice za 235,70 €.

Vylosovaným výhercom KRÍŽOVKY z posledného obecného spravodaja sa stala pani Anna Kráľová, ktorá od nás získava dámske tričko Hnilčík. Správne znenie tajničky: *Obec Hnilčík dedinka plná zážitkov.*

TIESŇOVÉ LINKY

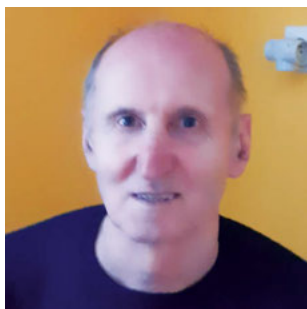
SPOLOČNÁ TIESŇOVÁ LINKA	112
POLÍCIA	158
HASIČI	150
ZÁCHRANKA	155
LETECKÁ ZÁCHRANNÁ SLUŽBA	18 155

Plnofarebnú verziu Obecného spravodaja si môžete prečítať na stránkach obecného úradu
www.obechnilcik.sk/obecny-spravodaj

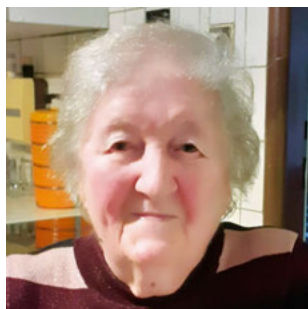
SPOLOČENSKÁ KRONIKA

Životné jubileá

*V pokojnom, tichom živíu prúde
ďalší rad rokov nech vám rastie
a každý deň nech sviatkom bude,
prinesie radosť, lásku, šťastie.*

Eduard Kozák
70 rokov

Mária Čarnická
80 rokov

Mária Lešková
95 rokov

Mária Mrázová
70 rokov

Marta Fabinyová
85 rokov

Marta Smoradová
80 rokov

Opustili nás

*Čas ubieha a nevráti, čo vzal.
Len láska, úcta a spomienky v srdciach zostávajú.*

† **Anton Renner**

Pripravila **Livia Ondrejčíková**

OSPRAVEDLNENIE

V obecnom spravodaji č. 47 sme vás informovali o činnostiach dobrovoľného hasičského zboru obce Hnilčík, konkrétne sme menovali členov, ktorí nás reprezentovali na súťažiach v rôznych kategóriách. V mládežníckej kategórii sme neuviedli aktívneho člena Samuela Šaršaňa, za čo sa mu veľmi ospravedľujeme.

*Banská klopáčka je zariadenie, ktoré so svojim nádherným
okolím, oázou pokoja, žblnkotom potôčika, duchom
histórie ponúka priestor pre rodinné oslavy,
firemné večierky, svadby, ale i smútočné posedenia.*

Kontakt: 0911 53 08 25, 0948 02 22 77
www.banskaklopacka.sk

Pohostinstvo MRÁZIK
vám ponúka obedové menu
a ubytovanie.
Tešíme sa na vašu návštevu!

DENNÉ MENU 5,50 €
vrátane polievky, balného a dovozu k Vám

0948 250 655 ☎ 0908 687 262
DONAŠKA ZDARMA!
Spišská Nová Ves, Ferčkovce, Novoveská Huta a Hnilčík

MOTOREST POD KRÍŽOM

Ponúkame svadby, rodinné oslavy,
smútočné hostiny a rôzne iné podujatia,
ubytovanie v apartmáne pre 5 osôb.
Denné menu **5,30 €**, dôchodcovia Hnilčíka 4,70 €

www.podkrizom.sk | 0907 63 68 61

OBEČNÝ SPRAVODAJ - Informačný spravodaj obce Hnilčík 1/2024 • vydavateľ: Lucian Cmorej - ABC studio, Medza 4, Spišská Nová Ves, IČO: 33052000,
periodicita: občasník • počet výtlačkov: 200 • dátum vydania: marec 2024 • EV 5140/15 • redakčná rada: František Murgáč, Libuša Šajdaková a Livia Ondrejčíková
grafická úprava, sadzba a tlač: ABC studio, Lucian Cmorej, Spišská Nová Ves

Vaše komentáre, nápady a príspevky môžete posilať na e-mail: hnilcik.spravodaj@gmail.com

ISSN 1339-8938

9 771339 893007